

De Russische revolutie

DOOR

ANT. PANNEKOEK.

V.

In de dagen van 6, 7 en 8 November namen de arbeiders, boeren en soldaten van Rusland de politieke macht in handen.

Reeds in uiterlijke vorm onderscheidt zich deze revolutie van vroegere. Zij was niet wat de burgerlijke pers er zoo gaarne van maakt, een „staatsgreep van de maximalisten”, produkt van een goed beoordeelde samenzwering. Zij was ook niet, als de meeste revoluties, ook de Russische Maartrevolutie, een onweerstaanbaar losbrekend volksoproer, dat, uit ondragelijke druk opgroeiend, onverwacht en eerst onzeker, ten slotte zoo onweerstaanbare kracht krijgt, dat het de bestaande regeering omverwerpt. Het was een overglijden van het gezag in de handen van een nieuwe macht, in het openbaar voorbereid en bewerkstelligd, als een vast resultaat vooruit gezien door de voormannen, getuige Lenins artikel in de Bote van 3 November. Het was het onafwendbare resultaat van de geheele ontwikkeling van het jaar 1917.

De Maartrevolutie was een opstand tegen de oorlog. Achter de oorlog stond de imperialistische bourgeoisie; maar zij regeerde zelf niet en had ook nog geen kracht om de geheele staat voor haar doeleinden te organiseeren. Toen dus het rotte Tsarisme ineenzank, kon niet tegelijk de heerschappij van de bourgeoisie vallen, want zij was oppositie. De opstandige massa's zagen alleen maar het Tsarisme en stonden instinktief op voor vrede; een bewuste strijd voor vrede tegen de bourgeoisie konden zij nog niet voeren. De zeven maanden Russische revolutie van Maart tot November vormden hun leertijd; in deze tijd werden de Russische massa's door harde ervaringen en teleurstellingen eerst rijp voor vrijheid en heerschappij. Eerst, en het snelst, wierpen zij de openlijke imperialisten uit de regeering; veel langer duurde het, voor de kleinburgerlijke democraten, de sociaal-patriotten, zichzelf ontmaskerden als wegbereiders

en ten slotte zelfs handlangers van bourgeoisie en kontrarevolutie. Het geheele gewicht van de sterke invloed, die de mensjewiki en de sociaal-revolutionairen op de boeren- en soldatenaafgevaardigden uitoefenden, moest overwonnen worden, voor de massa's zich zelf konden bevrijden. Niet omdat zij door de theorie en de betoogen overtuigd werden, maar door de harde logika der feiten, omdat het absoluut onmogelijk was, de regeering verder te dulden, moesten de sowjets de macht in handen nemen. Maar tot het laatst toe verzetten de mensjewiki met alle halfslachtige elementen (b.v. de groep van de Nowaja Sjsin, Gorki's orgaan), die voor de groote daad, de proletarische diktatuur terug schrikten, zich daartegen en trachtten bangheid, wantrouwen en aarzeling in de harten der gedelegeerden te strooien. Geen verdeelheid in het revolutionaire kamp, riepen zij, nu de kontrarevolutie wil aanvallen; geen burgeroorlog, nu de Duitschers naderen; geen opstand, een paar weken voor de Konstituante bijeenkomt. Maar de sowjets begrepen, dat zij moesten kiezen, of de kontrarevolutie, Kornilof of een ander aan de macht laten komen, terwijl de krachten der revolutie, de hongerige onwillige soldaten, in machteloosze woede deserteerend en plunderend het land tot een chaos zouden maken, of deze krachten organiseeren tot een koene daad, de verovering van de macht door het volk. Zij kozen het laatste.

Hoe ging het? Verontrust door het Duitsche offensief en door het gerucht, dat Kerenski's regeering naar Moskou zou vluchten en Petrograd aan de honger en de Duitschers zou willen overlaten, had de Petrograder sowjet in 't begin van November een „militair komitee” gevormd, dat de verdediging zou organiseeren. Op 4 November hield dit komitee met de afgevaardigden van het garnizoen een samenkomst, waarin deze het komitee als hun leidend orgaan erkenden. Ondertusschen had het „uitvoerend komitee van de sowjets”, dat nog uit vroeger tijd overgebleven was en hoofdzakelijk uit mensjewiki en rev.socialisten bestond, vergaderd en een motie aangenomen, waarin de arbeiders tot rust aangemaand werden. Maar deze tegenwerking van een lichaam, dat de geest der massa's in 't geheel niet meer belichaamde, bleef zonder invloed. Juist kwam er bericht, dat in Kaloega de sowjet, die zich in meerderheid voor de bolsjewiki verklaard had, door een afdeeling kozakken overvallen was en vermoord; dit dreef de Petersburgers nog meer tot aktie aan. Nadat een voorstel van het militair komitee aan de kommandant van Petrograd tot samenwerking (d. w. z. feitelijke kontrole van het militair gezag door het komitee) afgewezen was, richtte het op 5 November een oproep tot het garnizoen, de bescherming van de revolutie op zich te nemen en alleen te gehoorzamen aan bevelen, die bekrachtigd waren

door het militair komitee. Aan de bevolking werd op 6 November een proklamatie gericht met de mededeeling, dat kommissarissen voor alle stadswijken aangewezen waren, om als vertegenwoordigers van de sowjets de leiding in de strijd tegen de kontrarevolutie te nemen. Nadat de staf geweigerd had, een vertegenwoordiger van de sowjets tot controle van alle maatregelen toe te laten, werd aan alle deelen van het garnizoen telefonisch opdracht gegeven, de bevelen van de staf direkt aan het militair komitee mede te deelen, en alleen na goedkeuring uit te voeren. Dit was, zooals Trotzki 's avonds in een zitting van de Petrograder sowjet erkende, een begin van het in handen nemen van de macht, en Kerenski nam ook direkt maatregelen van tegenweer. Hij bestelde troepen uit het Zuiden, om tegen Petrograd op te trekken, en liet op 7 November de bruggen ophalen, die de arbeidswijken met de binnenstad verbonden, terwijl patroeljes van aspirant-officieren en enkele regeeringsgezinde troepen op straat auto's in beslag namen en verzamelden. Maar met hulp van een uit Kroonstad gezonden torpedoboot bezetten de garnizoenstroepen de bruggen, lieten ze neer, en rukten, versterkt met matrozen uit Kroonstad naar de binnenstad, waar na een korte strijd de regeeringsgebouwen bezet werden. De ministers werden gevangen genomen en in de Petropaulofsk gezet; Kerenski echter wist te ontvluchten, de tot zijn hulp opdagende troepen tegemoet. De proletarische revolutie had gezegevierd in Petrograd, onder omstandigheden, die haar zegepraal voor heel Rusland waarschijnlijk maakten.

Kameraden, sprak Lenin den avond van 7 November in de Petrograder sowjet, de arbeiders- en boerenrevolutie, die de Bolsjewiki u steeds als noodzakelijk voorhielden, is er nu. Wat beteekent zij? Dat wij nu onze eigen regeering hebben, zonder deelname van de bourgeoisie. De onderdrukte massa's zullen zelf hun regeering vormen. De oude staatsmachine zal tot de wortel uitgeroeid worden, en een nieuw bestuurslichaam zal ontstaan in de sowjets. Een nieuw tijdperk in de Russische geschiedenis is begonnen; en deze derde Russische revolutie moet ten slotte als eindresultaat het socialisme brengen. Onze eerste taak is de likwidatie van de oorlog. Om de oorlog voor goed onmogelijk te maken, moeten wij het kapitaal overwinnen. Bij deze taak zal de internationale arbeidersrevolutie helpen, die reeds in Italië, Engeland, Duitschland begint. Een onmiddellijke rechtvaardige vrede, die wij aan de internationale democratie voorstellen, zal overal in de proletarische massa's de sterkste weerklink vinden. Om het vertrouwen van het proletariaat te versterken, moeten wij dadelijk alle geheime verdragen openbaar maken. In het binnenland gaan de boeren nu arm in arm met de arbeiders. Hun vertrouwen verzekeren

wij ons door het besluit, dat alle grootgrondbezit opheft. De boeren zullen inzien, dat slechts in het verbond met de arbeiders de redding van de boerenstand ligt. Wij zullen een arbeiderskontrole van de industrie invoeren. Wij hebben nu geleerd gezamenlijk te werken; dat bewijst deze revolutie. Wij hebben de macht van een massa-organisatie, die alles zal overwinnen en het proletariaat tot de wereld-revolutie zal brengen. In Rusland moeten wij nu beginnen met de opbouw van een proletarische, socialistische staat.

Inderdaad, een nieuwe tijd is begonnen. En nog veel meer dan bij de val van het Tsarisme moest de konde van de proletarische revolutie in Rusland in de harten van de onderdrukten over de geheele wereld een lichtstraal van nieuwe hoop doen prijzen, hoop op vrede, hoop op vrijheid en geluk. Overal waar proletariërs lijden, waar socialisten strijden, waar menschen onder oorlogsleed gebukt gaan, richten zich nu de oogen naar Rusland. Dáár wordt werkelijkheid, wat voor ons nog slechts toekomstwensch en program is, wat voor enkelen een stellig geloof, maar voor de velen, die ons aanhoorden, nog slechts een vage droom, een nauwelijks geloofelijke fantasie was. Als een utopische toekomstroman, die waarheid en heden is geworden, die naast ons gebeurt, die wij mee beleven, niet als een bloedeloos verhaaltje, maar als volle reële levensrijkdom, die onze tijd rijk en groot maakt als geen tijd ooit te voren — zoo staat het nieuwe Rusland voor ons. En wij zouden niet moe worden, alles wat daar geschiedt, tot in de kleinste bijzonderheden te vernemen, alle moeiten en bezwaren, die overwonnen moeten worden, alle maatregelen, zoo eenvoudig en vanzelfsprekend en tegelijk toch zoo groot en geweldig in beteekenis, alle nieuwe groote gedachten, die daar opwellen in de hoofden van hen, die de nieuwe opgaven praktisch moeten oplossen, al het zonnige geluk, dat nu gaat lichten in de oogen van de millioenen, te voren wanhopig en verloren, en de wijd uitstralende solidariteit en broederlijkheid, die warm in hun harten opbloeit.

Maar . . . juist nu, nu wij de uitvoerigste mededeelingen wenschen en noodig hebben, nu is het, of er een gordijn valt, dat het meeste van wat in Rusland gebeurt, voor ons verbergt. Toen de partij van de revolutie nog maar oppositie was, vervolgd en onderdrukt, kon zij een deel van haar krachten besteden aan regelmatige informatie van de Europeesche medestanders via Stockholm. Nu de buitenlandsche vertegenwoordiging der bolsjewiki naar Petrograd vertrokken is, omdat alle krachten daar noodig zijn, terwijl de oorlogstoestand alle berichten- en brievenverkeer buitengewoon bemoeilijkt, zijn wij bijna uitsluitend aangewezen op de berichten, die Engelsche

korrespondenten naar Londen zenden. Uit deze eindeloze reeks van leugenberichten, waarin het beeld van de Russische revolutie als door een troebel gordijn van laster vervaagd en vervuild, als het ware weerkaatst in een wanstaltige spiegel van haat, misvormd en verwrongen wordt, kunnen wij slechts met moeite lezen, wat er werkelijk gebeurt. De berichten over de voortdurende uiterlijke mislukking van de revolutie — hoe Kerenski Petrograd zegevierend binnenrukte, hoe de bevolking niets meer van de Bolsjewiki wilde weten, hoe de legers aan het front de oude regeering steunden, hoe Kaledin, de kozakken generaal, alle graanvoorraden beheerschte en Petrograd voor een hongersnood stond, enz. enz. — al die fantastische voorstellingen, die men geloofde omdat men ze wenschte, werden telkens door de waarheid snel genoeg achterhaald; en men moet de onuitputtelijke lichtgeloovigheid van schrijvers en lezers werkelijk bewonderen, die steeds opnieuw nieuwe fantasieën verzon en geloofde. Waar zij tenslotte moesten erkennen, dat de maximalisten meester waren, maakten zij van hen een troep dwazen of misdadigers — een methode, die uit de geschiedschrijving van de Parijsche Kommune welbekend is. Bovendien gaven zij meestal enkel berichten over de uitwendige militaire toestand en de wapenstilstand, omdat deze hun het meeste interesseerde; over de vele binnenlandsche maatregelen ter reorganisatie zwegen zij (of berichtten zij slechts, als zij het zeer dwaas vonden) deels omdat het buiten hun gezichtskring lag, deels omdat juiste mededeelingen daarover bij de arbeiders in het eigen land allicht te veel sympathie zouden wekken. Op dit gebied bleef men dus aangewezen op de korte en sobere mededeelingen van de nieuwe Russische regeering zelf. Maar deze regeering was geen regeering van veel woorden en mooie redevoeringen, maar een regeering van daden. Zij moest handelen: de reorganisatie en opbouw eischte zoozeer alle kracht, dat voor uitvoerige mededeelingen en uiteenzettingen van doel en middelen geen tijd bleef. Door al deze oorzaken is onze kennis van wat in Rusland gebeurt, fragmentarisch en onzeker.

VI.

Niet met één slag is in Rusland de macht door de arbeiders en soldaten veroverd. Een proletarische revolutie, dat blijkt hier alweer, is een geheel ander soort ding, dan de vroegere burgerlijke revoluties. Bij de laatsten bleef de massa der bevolking meest passief; de omverwerping van een regeering, een kleine groep door een andere groep, die in haar plaats trad, kon in enkele dagen beslist zijn. Maar een proletarische revolutie is de zelfbevrijding

der massa's; dat kan niet in eens, omdat zij een proces van rijpwording, van bewustwording der massa's is. De omwenteling in Petrograd, zelf het produkt van zulk een rijpingsproces, kon daarom slechts het begin zijn van een beweging, die tijd noodig heeft om zich over heel Rusland uit te breiden.

Eerst moest nog veel tegenstand overwonnen worden. Van de meerderheid van het leger was men niet zeker. Wel was men overtuigd, dat de meeste soldaten het vredesprogram der bolsjewiki aanhingen, maar hun vertegenwoordigers in de legerkomitees waren meest mensjewiki en soc. revolutionairen, in vroegere tijd gekozen, en hun invloed en gezag zou de soldaten kunnen tegenhouden. En het bleek nu, dat deze leiders zich op de scherpste wijze tegen het nieuwe bewind keerden. Nog tijdens de eerste revolutiedagen scheidde de sociaal-patriottische minderheid der Petrograder sowjet zich af om tesamen met de bourgeoisie de proletarische regeering ten val te brengen. Zij vormden „een komitee tot redding van het vaderland en de revolutie”, dat met Kerenski in verbinding trad, om in Petrograd een tegenomwenteling voor te bereiden, als hij met zijn troepen naderde. De gevangen genomen socialistische ministers, die op eerewoord weer vrij gelater waren, namen ijverig deel aan deze samenzwering.

Terwijl Kerenski met zijn troepen, versterkt met kozakken, tot Gatsjina oprukte en de revolutionaire troepen uit Petrograd hem tegemoet trokken, deed de vakvereniging van spoorwagarbeiders pogingen, om de dreigende burgeroorlog te verhoeden door een komitee uit alle socialistische partijen te vormen, dat een socialistisch koalitiebewind zou samenstellen; ging de strijd door, dan zouden de spoorwagarbeiders weigeren, troepen voor een van beide partijen te vervoeren. De bolsjewiki hadden van begin af aan voor de minderheidsrichtingen der sowjets een evenredige vertegenwoordiging in de nieuwe regeering opgehouden, en verklaarden zich nu tot verdere koncessies en onderhandelingen bereid. Maar het centrale legerkomitee (dat uit sociaal-patriotten bestond, terwijl de regimentskomitees, die onmiddellijker met de soldaten samenhangen, meest bolsjewitisch zijn) weigerde daarop in te gaan en eischte geheele onderwerping van de „oproerlingen” en een socialistisch ministerie onder uitsluiting der bolsjewiki.

Zoo moest het tot strijd komen; op 12 November dreven de Petrograder troepen bij Tsarskoje Selo de aanvallers terug. En toen Dybienko 14 November uit Petrograd naar Gatsjina kwam als onderhandelaar, om met de kozakken te spreken, bleek het, dat deze niet veel lust meer in vechten hadden. Vooral ook, toen gezanten van het

5de frontleger kwamen en verklaarden, hen te zullen aanvallen als zij tegen de revolutie vochten; toen gingen zij met de andere troepen naar de zijde van het volk over en wilden Kerenski gevangen nemen; deze echter was er dadelijk van door gegaan toen de onderhandelaars kwamen. Zoo liep de eerste kontrarevolutionaire aktie op niets uit. En daarmee was ook het laatste restje vertrouwen verpeeld, dat tot nog toe de sociaal-patriotten bij een deel van de soldaten genoten. De macht, die zij telkens tegenover de proletarische revolutie stelden, was hol en voos als alle heerschermacht: zij berustte op de leidersposten, waartoe zij vroeger waren geroepen en die zij nu wilden uitspelen, terwijl de massa's die hen indertijd kozen, reeds lang anders van zin waren geworden. Vandaar ook de taktiek der nieuwe regeering: alleen wapengeweld gebruiken, waar zij zich verdedigen moesten, maar overigens door onderhandelen de tegenover hen staande massa's aan hun zijde te brengen. Hun machtigste wapen was daarbij de reeks van binnenlandsche economische maatregelen, die zij nam.

Nadat het eerste kontrarevolutionaire verzet was gebroken, vestigde zich het gezag van het nieuwe proletarische bewind steeds verder. In de meeste groote en kleinere steden hadden zij in de plaatselijke sowjets reeds een orgaan; hier en daar werden nog gevechten met aanhangers van het oude regime geleverd, (b.v. in Moskou) die door de Ententepers als bloedige tooneelen van moord en verwoesting werden afgeschilderd. In het groote hoofdkwartier in Mohilef verzamelden zich de mensjewiki met het legerkomitee en de generaals Doechonin en Kornilof; zegevierend berichtten Havas en Reuter op '26 November van hun plannen tot herstel der oude regeering. Maar toen Krielenko, een der hoofdmannen van de Petrograder omwenteling, die tot opperbevelhebber benoemd was, met zijn troepen op 3 December in Mohilef binnenrukte, stortte dit verzet als een kaartenhuis ineën, en Doechonin zelf werd door de verwoede soldaten gedood. Het geheele frontleger was — vooral ook door de energiek doorgevoerde aktie voor vrede — voor het nieuwe regime. De eenige macht, die zij nog tegen zich hadden, was die van de kozakkengeneraals, Kaledin, in het Zuiden, Doetof in het Oeralgebied. Op Kaledin, de kompagnon van Kornilof, had de bourgeoisie en de Entente reeds lang haar hoop gesteld als de man, die het maximalistisch oproer moest onderdrukken. Tot bescherming van de door hem aangevallen industriesteden in het Zuiden (Rostof) werden troepen uit Petrograd en van het front gezonden; tegelijk werd den roden December een oproep aan de kozakken gericht, zich bij de volkszaak aan te sluiten en de generaal gevangen te

nemen. In welke mate dit gewerkt heeft, is nog niet te zeggen. Daarentegen hebben in vele Siberische steden, tot ver in het Oosten, in Charbin en Wladiwostock, de sowiets de macht in handen genomen 1); het grootste deel van Rusland is dus voor het nieuwe bewind gewonnen.

VII.

Wanneer de proletarische volksklassen de macht veroverd hebben, moeten zij het eerst maatregelen nemen om hun nood en ellende te bestrijden; en deze maatregelen liggen vanzelf in de richting van het socialisme. Zij liggen op economisch terrein, zijn tegen het kapitalisme gericht en hebben vooral een binnenlandsche strekking. Zij zijn het belangrijkste voor de toekomst, zij openen een nieuwe baan van ontwikkeling; en omdat zij eenvoudig voor de hand liggen, geven zij geen aanleiding tot problemen, waarbij tegengestelde gezichtspunten verzoend moeten worden. De komplikaties, de problemen ontstaan, wanneer zulk een land aan alle zijden met kapitalistische tegenstellingen in contact treedt en dus een faktor wordt in de strijd van de overige nog burgerlijke wereld. Hier liggen vooral de moeilijkheden van de Russische revolutie. 2)

Hoe het bewind der sowiets de strijd tegen hongers en ellende,

1) Volgens krantenberichten hebben de Japanners de hand op Wladiwostock gelegd, terwijl Chineesche troepen op Charbin aanrukken: dus buitenlandsch imperialisme, dat de gelegenheid gebruikt, zich op kosten van Russisch koloniaal bezit te verrijken.

2) Gedenkwaardig als korte samenvatting van het groote program van maatregelen, dat het nieuwe bewind voor oogen stond, is de oproep van de Sowiets van 10 November:

„Het Kongres, dat op de wil van de onderdrukte meerderheid van arbeiders, soldaten en boeren en op het welslagen van de gewapende opstand van het Petrograder garnizoen berust, neemt het openbaar gezag in handen. Het zal aan alle volken een democratische vrede voorstellen. De Sowiets zullen zorgen voor kosteloze overgave van de private, regeerings- en keizerlijke landerijen aan de boerenkomitees. De regeering der Sowiets zal de rechten der soldaten verdedigen en de volle demokratisering van het leger verwezenlijken. Zij zal een kontrole van de arbeiders over de fabrieken scheppen. Zij zal de steden en dorpen met de noodzakelijke levensmiddelen verzorgen. Ten slotte zal zij aan alle nationaliteiten in Rusland het recht verzekeren, zich voortaan naar hun eigen wil te organiseren. Het Kongres besluit, dat het lokale bestuur aan de plaatselijke Sowiets overgaat, die de revolutionaire orde zullen vestigen. . . . De nieuwe regeering zal alle maatregelen treffen, om door een krachtige politiek, door rekvisities en door een belasting van de welgestelde klassen aan het leger al het noodig te verschaffen. Zij zal de materiele toestand van de soldatenfamilies verbeteren. . . .” (volgen nog eenige mededeelingen over het oprukken van Kerenski en oproepen aan de soldaten, daartegen op te treden).

zoowel direkt, tijdelijk, als voor de toekomst aangebonden heeft, daarover hebben wij zoo goed als geen berichten. In het begin werd voorspeld, dat Petrograd weldra door hongersnood gedwongen zou zijn zich te onderwerpen; maar naderhand bleek niets daarvan; blijkbaar is de regeering er goed in geslaagd, voor de aanvoer van voldoende voedsel te zorgen. De spoorwegen, te voren ontreederd en overbelast door oorlogsvervoer, konden nu levensmiddelen aanvoeren. De woningellende werd gestuit door het in beslag nemen van de talrijke groote huizen en paleizen. Om de industrie te organiseren op de basis van behoorlijke arbeidstoestanden werd een arbeiderskontrolle van alle ondernemingen (ook in landbouw, handel en geldverkeer) met meer dan 5 arbeiders ingevoerd. Van een dekreet tot beperking van de arbeidsduur lezen we niets; het was wel niet noodig, daar de arbeiders zich nu in elk bedrijf sterk genoeg voelden, zelf de arbeidstijd te regelen; trouwens, bijna overal hadden ze in den loop van het jaar een 8-urige of 6-urige werkdag veroverd.

Om de financiën op gezonde basis te stellen is annulering van de reusachtige schuldenlast van het Tsarisme, inklusief de oorlogsleningen, absoluut noodzakelijk en ook reeds aangekondigd. Zoo zullen de staatsuitgaven sterk verminderd worden. Voorloopig kon de regeering zich redden, doordat zij de banken in staatsbeheer nam en haar hand op alle goudvoorraden wist te leggen. Daar zij niet meer geld naar het buitenland behoeft te zenden voor betaling van oorlogsmaterieel en van koepons, is zij in gunstiger konditie dan haar voorganger, ook al krijgt zij geen subsidies meer van Amerika. Burgerlijke critici zien haar financieele toekomst duister in, te meer als zij lezen, dat alle salarissen van staatsbeambten op 500 Roebel per maand bepaald zijn; maar zij vergeten, dat deze regeering niet slechts de kapitalisten flink zal belasten, maar zelf ook reeds het beheer van de belangrijkste produktietakken in handen neemt.

Een paar korte berichten handelen over hervormingen op het gebied van justitie, onderwijs en leger. Door een dekreet van 8 December worden alle bestaande rechtbanken afgeschaft en vervangen door door het volk gekozen rechtbanken; ook de vrederechters worden gekozen en zullen rechtspreken, niet naar een wetboek maar naar eigen geweten (een oud-Russisch gebruik), terwijl iedereen als aanklager en verdediger mag optreden. Voor een reorganisatie van alle onderwijs is een kommissie ingesteld onder voorzitterschap van Loenatsjarski. In het leger zijn de soldaten reeds bezig, hun officieren en staven zelf te kiezen, waarbij officierschap geen rang of distinktief meer insluit, maar enkel aanvoerder- of leiderschap beteekent. In deze eenvoudige

demokratische hervormingen, in enkele simpele zinnnetjes uitgedrukt, zien wij een wereld van onderdrukking en wreedheid, van willekeur en slaafsheid, van domheid en klasseheerschappij ineensstorten; een nieuwe wereld, een nieuw wereldprincipe van vrijheid en gelijkheid groeit hier omhoog. Wat een diep onderscheid tusschen deze werkelijke "echte democratie en de „demokratie", waarmee in West-Europa reclame wordt gemaakt!

De belangrijkste en grootste van al deze hervormingen, degene, die mede de drijfkracht van de revolutie was, is de agrarische. Het land aan de boeren! Dat was de leuze, waarmee de Bolsjewiki de macht veroverden, omdat zij daardoor een vaste coalitie van arbeiders en boeren tot stand brachten. Deze leuze was noodig, omdat in dit hoofdzakelijk agrarische land de politieke macht alleen daardoor aan de arbeidende massa's kan komen, dat boeren en arbeiders tot één macht samengevat worden, tegen bourgeoisie en grootgrondbezit, die de uitbuiting vertegenwoordigen. Een besluit van de Sowjets van 10 November bepaalt, dat de rechten van de grootgrondbezitters, de kloosters en de adellijke families op de grond opgeheven worden en het land ter beschikking van de landbouwkomitees gesteld wordt. Het kleinbezit van boeren, die hun land zelf bebouwen, wordt niet onteigend; want ieder burger heeft recht op zooveel land als hij zelf zonder gehuurde hulp, bebouwen kan. Op 11 Dec. weet Havas te melden, dat weer een dergelijk dekreet uitgevaardigd is, waarbij alle land tot nationaal eigendom wordt verklaard en alle privaatbezit van de grond opgeheven. Uit deze korte berichten is van alles te lezen: enerzijds een volslagen agrarisch staats-socialisme, anderzijds een verknippen van alle grondbezit tot kleine boerderijtjes, die dan — evenals in Frankrijk sinds 1789 — als privaatbezit hun bezitters tot eigendomsfanatici zullen maken, de ergste hinderpaal voor een later werkelijk socialisme. Het komt ons voor, dat geen van beide juist is. Uit de bijvoeging in het laatste bericht, dat de huizen, schuren en machines die er bijbehoren ook staats-eigendom blijven en in bruikleen bij het landbouwbedrijf behooren, blijkt de bedoeling, dat de groote goederen zooveel mogelijk bijeengehouden worden en als één geheel ten algemeene nutte bebouwd. Het kleine boerenbedrijf is een uiterst primitief en onproductief bedrijf, terwijl de groote goederen reeds in sterke mate machines en moderne methoden gebruiken; kunnen deze onder leiding der landbouwkomitees tot groote koooperatieve bedrijven worden, dan begint daarmee een nieuwe periode van agrarische ontwikkeling. De verklaring van alle grond tot nationaal eigendom is een theoretische verklaring, die aansluit bij de oud-Russische opvatting

uit den tijd van het dorpskommunisme, dat grond geen particulier eigendom kan zijn 1).

Het tweede groote vraagstuk, dat deze Russische revolutie beheerscht, is het vraagstuk van de vrede. Om vrede te krijgen hebben de soldaten de burgerlijke koalitie-regeering omvergeworpen. Maar de vrede hangt niet van Rusland alleen af; het vredesvraagstuk plaatst de nieuwe proletarische staat ineens midden tusschen de elkaar bestrijdende imperialistische staten; en nu krijgen zijn daden beteekenis als kracht in hun onderlinge konflikten. Te meer, waar de krachten der beide strijdende groepen elkaar te voren vrijwel in evenwicht hielden; nu beteekende het uitvallen van Rusland ineens een enorme versterking van Duitschland en zijn bondgenooten. De imperialistische beoordeeling vermengt zich nu op zonderlinge wijze met de socialistische; de Duitse sociaal-patriotten, de laffe dienaren van het Duitse imperialisme, zonden warme gelukwenschen aan Lenin, terwijl hij uit Frankrijk en Engeland alleen sympathiebetuigingen van de internationalistische oppositie kreeg. En de vele socialisten, die hoopten op een revolutie in Duitschland, moesten de vredesaktie van de nieuwe regeering met zeer gemengde gevoelens aanzien, heen en weer geslingerd tusschen sympathie voor de prachtige vrijheidsstrijd van het Russische volk en vrees, dat met de Duitse nu de verwachte Europeesche revolutie zou uitblijven.

Nu was indertijd door de Bolsjewiki herhaaldelijk verklaard, dat hun program een algemeene Europeesche vrede was, geen afzonderlijke vrede van Rusland met Duitschland, een vrede tusschen de volken, geen vrede met de Hohenzollerns, een vrede zonder veroveringen van weerszijden, dus geen vrede waarbij Duitschland Polen, Litauen en Koerland vasthoudt. Maar de logika der feiten heeft hen ge-

1) De katastrofe van de Russische landbouw in het laatste jaar ligt ook voor een groot deel in gebrek aan behoorlijke werktuigen. Volgens een schrijver in de *N. Roll. Cl.* is dit ook onder de revolutie-regeering (van Kerenski) niet verbeterd, omdat de meeste fabrieken, die tevoren landbouwwerktuigen maakten, nu oorlogsmateriaal moeten vervaardigen en de overigen onvoldoende grondstof kregen, terwijl de aanvoer uit Amerika en Duitschland ook stilstond. Van de 900,000 stuks machines, die door landbouwbonden besteld waren, konden slechts 13,500 geleverd worden. Vóór de oorlog gebruikte de Russische landbouw per jaar 275,000 oogstmachines; in 1916 kwamen er maar 30,000 op de markt. In plaats van 4-5 millioen zeisen werden ten hoogste 250,000, Russisch fabrikaat, aan de markt gebracht. Op een kongres van fabrikanten en regeeringsvertegenwoordigers, in Mei gehouden, werd dan ook besloten het aannemen van landbouwmachines van staatswege te organiseren. Het is echter twijfelachtig, of daarmee voldoende in de behoefte van de Russische landbouw kon worden voorzien, zoolang staal en arbeid voor de oorlogsproduktie gebruikt werd.

dwongen, zoodra zij de leiding van Rusland kregen, vredesonderhandelingen met Duitschland, met de Hohenzollerns aan te knopen, zonder kans om daarbij de Duitschers uit de bezette gebieden te krijgen. Mogen zij als revolutionaire socialistes nog zooveel haat tegen de Deutsche autokratie voelen: zij staan voor het feit, dat Rusland geen oorlog meer kan voeren; de boeren willen niet meer vechten en het ontbreekt aan alle materiele middelen voor oorlog. Militair is nu eenmaal een proletarische democratie — wanneer het t. m. niet om verdediging van eigen vrijheid gaat — niet opgewassen tegen de sterkste militaire organisatie, die het hedendaagsche imperialisme kent. Daarom kan het nooit de plicht van het proletarische Rusland zijn met militaire middelen het Deutsche imperialisme te bestrijden. Het kan het alleen indirekt bestrijden, door door de meeslepende kracht van zijn voorbeeld de Deutsche arbeidersmassa's op te wekken, om zijn voorbeeld te volgen. Op het Deutsche proletariaat alleen rust de taak, het Deutsche imperialisme te vernietigen: om de eenvoudige reden, dat geen andere macht dat zal kunnen doen.

Zoo is dan de regeering der sowjets recht op dit doel afgegaan. Dadelijk, den 9 November, werd een voorstel aangenomen en bevestigd gemaakt tot het sluiten van een democratische vrede, op den grondslag van geen annexaties, geen oorlogsschattingen, terwijl dadelijk een wapenstilstand gesloten zou worden. Tegelijk werd de publikatie van alle geheime verdragen en dokumenten aangekondigd. De beteekenis van deze publikatie, die kort daarop in de Prawda begon en regelmatig voortgezet is, is nauwelijks hoog genoeg te schatten: het is alleen maar jammer, dat ze maar de helft geeft, n.l. al wat tusschen de Ententeregeeringen bekonkeld werd, terwijl de geheime verdragen tusschen de Centralen vooreerst nog geheim blijven. Ze toonen nu alleen nog maar bij de eene partij, hoezeer de geheele oorlog om imperialistische doeleinden ging, om bezit en roof van landen en volken; zij bevestigen in praktische details wat van onze zijde steeds algemeener en theoretisch over het wezen van de wereldoorlog is gezegd.

Natuurlijk was de oproep tot de Entente landen vergeefs gericht; dit verhinderde de Russische regeering niet haar gang te gaan. Zoodra Krilenko bij het leger aangekomen was, op 26 November, stelde hij aan het Deutsche hoofdkwartier onderhandelingen over de wapenstilstand voor, die na vele besprekingen eindelijk — terwijl praktisch op het Oostfront overal de wapens rustten en de oudere lichten reeds naar huis gezonden werden — op 16 December tot een vierweekse verlengbare wapenstilstand leidden, als inleiding voor daaropvolgende vredesonderhandelingen. Na drie jaren gruwelijk oorlogs-

lijden hadden de Russen eindelijk vrede, t. m. praktisch. Zij hadden vrede gekregen, omdat zij voor de vrede gestreden hadden tegen hun heerschers, en met onuitputtelijke volharding, in heldhaftige klassenstrijd hun heerschers neergeworpen en hun vredeswil doorgezet hadden. Zij hadden de vrede veroverd — voor zich. Maar nog niet voor het overige Europa. Dit kan de vrede ook slechts krijgen door hem zelf te veroveren.

Nog een paar groote problemen treden op in deze Russische revolutie — een eerste opdoemen van vraagstukken, die in latere proletarische revoluties ongetwijfeld een belangrijke rol zullen spelen: het nationaliteitenvraagstuk en het vraagstuk van het parlementarisme.

Rusland is, evenals de meeste Oost-Europeesche staten, een nationaliteitenstaat. Terwijl de West-Europeesche nationale staten politieke organisaties zijn van reeds nationaal bijeenhoorende, door een lange gemeenschappelijke burgerlijke ontwikkeling saamgesmeede en tot kultuureenheden samengegroeide menschengroepen, zijn de Oost-Europeesche nationaliteiten staten bij elkaar veroverd als boersche massa's, zonder eigen staatseenheid, in vóórkapitalistische tijd. Het indringen van het kapitalisme, het ontstaan van een bourgeoisie en een klasse van intellektueelen doet een nationaal streven naar zelfstandigheid en macht in deze volken ontstaan — het kernpunt van de Oostenrijksche geschiedenis van de laatste dertig jaren. In Rusland is zulk een beweging nog slechts sporadisch hier en daar, in de meest ontwikkelde Westelijke deelen opgekomen, en dan meestal van boven met ruw geweld onderdrukt (b.v. in Finland, Koerland, Polen en Oekraïne). Daartegenover hebben de Russische revolutionairen de eisch gesteld van het zelfbeschikkingsrecht van alle naties. 1) Thans, nu zij de macht hebben, spreekt het dus vanzelf, dat zij de volken, die zich nationaal zelfstandig willen maken, niet met geweld willen bijhouden. 2) Dat Finland zich tot een zelfstandige staat organiseert, draagt geheel hun goedkeuring weg, evenzoo met de Oekraïne; het groote kapitalistische

1) Indertijd is in de *Verbote No. 2* eene interessante discussie gevoerd tusschen Radek (gesteund door Zinovieff) en Lenin over de vraag, of de eisch van zelfbeschikking voor alle naties in deze imperialistische tijd niet een utopische eisch was.

2) Op 26 Nov. wordt een in de *Prawda* gepubliceerde regeeringsverklaring bekend, die de volgende richtsnoer opstelt:

1. Vrijheid en soevereiniteit voor alle volken van Rusland. 2. Zelfbeschikkingsrecht voor de volken van Rusland tot aan hun scheiding en de vorming van zelfstandige staten. 3. Intrekking van de voorrechten van bepaalde volken en kerken, en van allerlei beperkingen. 4. Het recht van alle volken en stammen, die minderheden vormen en in Rusland wonen, op volkomen vrije ontwikkeling.

belang, dat een land groot, sterk machtig moet zijn, heeft voor een proletarisch bewind geen gewicht.

Reeds wist de pers te melden van allerlei deelen van het oude Rusland, die zich tot onafhankelijke „staten” verklaarden, zoo b.v. behalve Oekraïne ook de Krim, Kaukasie en Siberië. Toch is de voorstelling, die men hieraan dikwijls verbindt, dat Rusland bezig is uiteen te vallen in een aantal zelfstandige kleine staten, zoodat het begrip „Rusland” een historisch begrip zou worden, wel niet juist. Waar nog geen burgerlijke klasse ontstaan is, ontbreekt de statenvormende kracht, d. w. z. de kracht, die uit een door taal bijeenhoorende volksmassa een stevig georganiseerde centraal bestuurde staatseenheid maakt, scherp afgescheiden van en in tegenstelling tot naburige staten. Hier zal reeds een begin van toekomstige organisatievorm optreden, die bij een proletarisch-socialistisch land behoort, opgroeiend uit en nog sterk vermengd met de voor-kapitalistische natielooze organisatievorm: naar taalverwantschap saamgevatte bevolkingsgroepen, in hooge mate autonoom, saamgevoegd tot een grootere eenheid (noem het een bondsstaat) omdat algemeene economische belangen (centrale industrieën, kolen en ijzer, wereldverkeer, warenruil) hen samenbinden. Voor de meeste deelen van Rusland bestaat geen enkele reden, zich van dit groote geheel af te scheiden (behalve Finland, dat in taal en kultuur nauw met Zweden verwant is), nu dit geheel geen centrale onderdrukking meer beteekent, maar samenwerking voor gemeenschappelijke doeleinden. Dit wordt ook uitgedrukt door het feit, dat van alle volken in Rusland afgevaardigden voor de Konstituante opgeroepen zijn, om mee te besluiten over de organisatievorm van het geheel.

Toch staat men hier nog voor moeilijke problemen. De Oekraïne is daarvan een typisch voorbeeld. Onder dit met de Russen nauw verwante volk (in Galicië heeten zij Roethenen) is een eerste begin van kleine bourgeoisie en intellect opgekomen (in de steden Kieff en Charkoff), waaruit zich van 't zomer een voorloopig bestuur, de „Rada” gevormd heeft; in hun twist met de Kerenski-regeering over de mate van zelfbestuur werden ze toen door de Bolsjewiki gesteund. Dus was er eerst een natuurlijke vriendschap tusschen het nieuwe bewind en de Rada. Maar deze heeft door zijn samenstelling burgerlijke aspiraties en wil van de Oekraïne een centrale, zoo groot mogelijke staat maken; reeds verklaarde zij, dat alle Zuidelijke provincies, tot aan de Wolga en de Zwarte Zee, tot de Oekraïnsche staat moeten behooren. Door een generaal, die zij naar Odessa zond om daar te kommandeeren, kwam het reeds tot een konflikt met de arbeiders- en matrozen, die zich als deel van het groote Rusland voelen. Zal

de regeering in Petrograd het recht van zelfbeschikking zóó opvatten, dat zij in de tegenstelling, die tusschen de Rada en de Zuidelijke sowjets bestaat, strikt neutraal blijft? Het is maar al te natuurlijk, dat een bourgeoisie van een volk, te voren door het Tsarisme onderdrukt en nu vrij geworden, een sterke klasses tegenstelling tot hun proletarische bevrijders voelt. Dit komt b.v. sterk uit in een oproep van de Finsche senaat aan Frankrijk, waarin geklaagd wordt over de Russische soldaten, die disciplinelooos de lagere klassen in Finland tot misdadig (d. i. revolutionair) streven aanzetten 1).

Een tweede vraagstuk, dat nog moeilijkheden kan opleveren, ligt in het parlamentarisme. Dat de Kerenski-regeering de bijeenroeping van een Konstitueerende Vergadering steeds uitstelde, was een van de grieven tegen haar. Zoodra de sowjets de macht in handen namen, was hun eerste werk, de verkiezingen te doen plaats hebben, opdat de Konstituante spoedig bijeen zou komen; in de meeste deelen van Rusland hebben ze al plaats gehad. De Ententepers toonde voortdurend in haar berichten, hoezeer zij hoopte, dat de bolsjewiki in de Konstituante in de minderheid zouden blijven. Tegenover het „onwettig“ geweldregiem van de bolsjewiki hoopte zij een antibolsjewistisch parlement als „wettig“ gezag te kunnen stellen; toen een 40-tal burgerlijke leden zich in Petrograd aanmatigden, reeds als wettig bestuur van Rusland te kunnen optreden en de regeering deze belachelijke vertooning uit het Taurische paleis wegstuurde, was het ál verontwaardiging in de persberichten over zulk een snoode gewelddaad. In waarheid is nooit in Rusland zulk een wettige regeering geweest als nu; terwijl de vorige op niets steunde, steunt zij op de in de sowjets georganiseerde arbeidende massa's.

Verondersteld echter, dat in de bijeenkomende Konstituante een meerderheid tegen hen is (wat niet waarschijnlijk is, gezien de bekend geworden stemmencijfers, en het feit, dat nu ook in de soc.-revolutionaire partij de linkerzijde onder Maria Spiridonowa de meerderheid

1) Uit deze tegenstelling tusschen de Rada en Petrograd is sindsdien een scherpe strijd ontstaan. In plaats van de Russische troepen door te laten, die tegen Kaledin optrokken, sloot de Rada zelfs een verbond met Kaledin, die reeds in het geheim door de kadetten ondersteund werd. Zoo ontstond een kontra-revolutionaire koalitie tegen het nieuwe bewind, nitgaande van het Zuiden en met Kieff als centrum. Een ultimatum aan de Rada werd door deze met nogal ver-gaande tegeneischen beantwoord, en een strijd met wapenen is niet uitgesloten, waarbij het onzeker is, of de Petrograder regeering hulp bij de sowjets in het Zuiden zal vinden. Maar het schijnt toch, dat deze al het mogelijke doet, om met de Oekraïners een minnelijke schikking te treffen en alle kracht tegen de besliste vijanden van de nieuwe orde, de kozakkengeneraals en de kadetten, te gebruiken.

won tegenover Tsjernof); zullen zij dan, vol eerbied voor „de gebleken wil des volks” wijken? Er is geen reden, om dit aan te nemen. Niet het parlement, niet de Konstituante is soeverein, maar het volk. Het is gedurende de revolutie herhaaldelijk gebleken, dat de vroeger gekozen vertegenwoordigers later niet meer overeenstemden met de inzichten van de massa's, die hen kozen en die sedert tot beter inzicht kwamen. Moet dan het mandaat gelden, of het latere inzicht? Geldt de vertegenwoordiger meer of de massa's? Hier treedt het verschil in de burgerlijke en de proletarische opvatting van het parlementarisme op. In een der persberichten wordt dan ook gesproken over een voorstel van Lenin, op de Konstituante het recht van revokatie of terugroeping toe te passen: d. w. z. een deel der kiezers heeft steeds het recht te eischen, dat de afgevaardigde zich aan een nieuwe verkiezing onderwerpt, wanneer zij meenen, dat hij niet meer voldoende met zijn kiezers overeenstemt. Hier treedt reeds het nieuwe beginsel op, dat nooit de leiders en woordvoerders zich in de plaats van de massa's mogen kunnen stellen als dragers van de macht. Al wat er geschiedt, om dit beginsel door te voeren, om te verhinderen dat wat de aktiviteit der massa's schiep, door een praatkollege wordt geëskamoteerd, zal natuurlijk in de persberichten als nieuwe onwettige gewelddaden van de maximalisten verschijnen. Ook hier liggen de moeilijkheden in de onrijpheid der toestanden, in de oude gedachtenvormen uit de oude produktievormen, die eerst in veel strijd moeten overwonnen worden door de behoeften van een nieuw opgroeiende wereld.

19 December.